

LBRIS

We know
books

Ioan BUD

Vlad-Viorel VLĂDĂU

Reka ȘTEFAN

**CREȘTEREA
ANIMALELOR DE BLANĂ
ȘI DE COMPANIE**

EDITURA CERES

CUPRINS

PREFAȚĂ	5
CUVÂNT-ÎNAINTE	9
SCURT ISTORIC PRIVIND CREȘTEREA ANIMALELOR DE BLANĂ	13
Creșterea animalelor de blană în România	18
PARTEA I	
ANIMALE DE BLANĂ ERBIVORE CRESCUTE ÎN CAPTIVITATE	
CREȘTEREA NUTRIILOR	21
Caracterizarea biomorfologică a nutriei	23
Abordarea și conținutul	28
Individualizarea nutrienților	29
Stabilirea vârstei la nutrie	31
Pielea părul și culorile la nutrie	34
Reproducția la nutrie	39
Gestația	42
Fătarea la nutrie	45
Creșterea puilor pe durata alăptării	45
Creșterea tineretului de nutrie	48
Selecția la nutrie	49
Întreținerea nutrienților	51
Alimentația nutrienților	57
Bonitarea nutrienților	59
Valorificarea nutrienților	63
Principalele boli întâlnite la nutrie	69
CREȘTEREA CHINCHILLEI	72
Pielea, părul și culorile la chinchilla	75
Variatăți de culoare la chinchilla	78
Aprecierea exteriorului la chinchilla	80
Întreținerea chinchillei	83
Abordarea și conținutul	89
Individualizarea	91
Determinarea sexului la chinchilla	92
Alimentația chinchillelor	93
Reproducția chinchillelor	99
Creșterea și alăptarea puilor până la înțârcare	107
Selecția la chinchilla	109
Bonitarea chinchillei	110
	473

Determinarea maturității blăniței la chinchilla	113
Valorificarea chinchillei	117
Valorificarea chinchillei pentru producția de blănițe	118
Valorificarea chinchillei pentru producția de carne	120
Chinchilla ca animal de companie	120
Principalele boli întâlnite la chinchilla	121
CREȘTEREA BIZAMULUI	124
Abordarea și conținția bizamului	128
Aprecierea exteriorului la bizam	129
Creșterea bizamului în sistem extensiv și semiintensiv	131
Reproducția bizamului	132
Alimentația bizamului	134
Valorificarea bizamului	135
Sortarea și clasarea blănurilor de bizam	137
Criterii orientative de apreciere a blănurilor de bizam prelucrate primar	139
CREȘTEREA CASTORULUI	141
Însușiri biomorfofiziologice	143
Creșterea castorilor în captivitate	147
Alimentația castorilor	149
Reproducția castorilor	150
Valorificarea castorilor	152
CREȘTEREA COBAIULUI	153
Caracterizarea morfologică a cobailor	156
Rase și varietăți de cobai	158
Reflexii la cumpărarea unui cobai	164
Întreținerea cobailor	165
Comportamentul cobaiului	173
Efectele psihologice asupra copiilor	175
Conținția și transportul cobailor	177
Reproducția la cobai	178
Alimentația cobailor	184
Ce avem de făcut când cobaiul este bolnav	189
CREȘTEREA HAMSTERULUI	192
Însușirile morfofiziologice ale hamsterului auriu	195
Comportamentul hamsterului	202
Reproducția hamsterului	209
Alimentația hamsterului auriu	217
Întreținerea hamsterului auriu	220
Principalele boli ale hamsterului auriu și posibilități de combatere	225

CREȘTEREA ȘOARECELUI ALB	227
Exteriorul șoarecelui alb	229
Varietăți ale șoarecelui alb	231
Întreținerea șoarecelui alb	234
Reproducția șoarecelui alb	235
Alimentația șoarecelui alb	239
Comportamentul șoarecelui alb	240
Bolile mai frecvente ale șoarecelui alb	241

PARTEA A II-A

ANIMALE DE BLANĂ CARNIVORE CRESCUTE ÎN CAPTIVITATE

CREȘTEREA NURCILOR	243
Culorile la nură	248
Întreținerea nurelor	252
Abordarea și conțenția	256
Individualizarea	257
Reproducția la nură	259
Creșterea puilor în perioada alăptării	264
Creșterea tineretului de nură	265
Alimentația nurelor	266
Selecția nurelor	273
Bonitarea nurelor	274
Valorificarea nurelor	276
Sănătatea nurelor	279
CREȘTEREA VULPILOR	280
Vulpea argintie (<i>Vulpes fulva argentata</i>)	280
Vulpea polară (<i>Alopex lagopus</i>)	283
Pielea, părul și culorile la vulpe	284
Întreținerea vulpilor	287
Abordarea și conțenția vulpilor	290
Reproducția la vulpe	291
Creșterea puilor de vulpe până la înțărare	296
Alimentația vulpilor	299
Principii de selecție la vulpe	305
Bonitarea vulpilor	306
Hibridări întâlnite la vulpe	310
Valorificarea vulpilor	311
Vulpea roșie (<i>Vulpes vulpes</i>)	316
CREȘTEREA DIHORULUI	324
Întreținerea dihorilor	331
Abordarea și conțenția	333

Individualizarea și determinarea sexelor	333
Reproducția la dihor	334
Creșterea tineretului	338
Alimentația dihorilor	339
Valorificarea dihorilor	343
CREȘTEREA JDERULUI	349
Reproducția la jder	352
Alimentația jderilor	355
Valorificarea jderilor	357
CREȘTEREA LUPULUI	362
Întreținerea lupului în captivitate	369
Reproducția lupului în captivitate	372
Alimentația lupului	375
Valorificarea lupului pentru producția de blănuri	376

PARTEA A III-A
ALTE ANIMALE DE BLANĂ

URSUL - URSUS ARCTOS	380
RÂSUL - LYNX LYNX	389
PISICA SĂLBATICĂ - FELIX SILVESTRIS	394
BURSUCUL - MELES MELES	398
ȘACALUL - CANIS AUREUS	407
NEVĂSTUICA - MUSTELA NIVALIS	410
HERMELINA - MUSTELA ERMINEA	413
VIDRA - LUTRA LUTRA	417
ENOTUL - NYCTEREUTES PROCYONOIDES	421
IEPURELE DE CÂMP - LEPUS EUROPAEUS	431
IEPURELE DE VIZUINĂ - ORYCTOLAGUS CUNICULUS	438
VEVERIȚA - SCIURUS VULGARIS	446
PÂRȘUL MARE - GLIS GLIS	450
MARMOTA - MARMOTA MARMOTA	455
GLOSAR	459
BIBLIOGRAFIE	466

PARTEA I

ANIMALE DE BLANĂ ERBIVORE
CRESCUTE ÎN CAPTIVITATE

CREȘTEREA NUTRIILOR

Nutria (*Myocastor coypus*), face parte din Ordinul **RODENTIA**, Familia **MYOCASTORIDAE**, fiind numită și Castor de Chile sau Biber de baltă. Specie rozătoare semiacvatică, este originară din America de Sud și întâlnită din Brazilia și Paraguay, până în Uruguay, Argentina și Chile. În zonele de origine sunt cunoscute cel puțin trei subspecii care se deosebesc atât prin dezvoltarea corporală, cât și prin modul de viață (fig. 3).

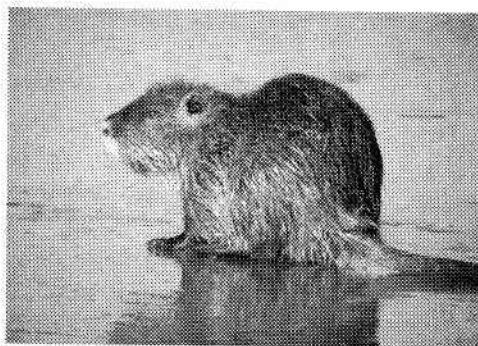

Fig. 3. Nutria (*Myocastor coypus*)

Nutria a fost descrisă pentru prima dată de către *Juan Ignacio Molina*, în anul 1782.

Sunt cunoscute patru subspecii, după cum urmează:

1. *Myocastor coypus bonariensis* – prezentă în Argentina, Bolivia, Paraguay, Uruguay și Brazilia.
2. *Myocastor coypus myocastor* – prezentă în Chile și Bolivia.
3. *Myocastor coypus melanops* – prezentă în Chile.
4. *Myocastor coypus santacruzae* – prezentă în Patagonia.

În condiții naturale, nutria trăiește în colonii și populează zonele din preajma apelor curgătoare și a lacurilor care au malurile acoperite de o bogată vegetație hidrofită.

Nutriile își fac cuiburile sub forma unor galerii lungi de 3 - 5 m, pornind de la nivelul apei spre zonele uscate sau în desișul vegetației, dacă zonele sunt mai puțin umblate.

Sunt animale seminocturne, fiind mai mult active seara și la începutul nopții sau dimineața devreme, iar ziua stau mai mult în vizuine, unde se odihnesc și se toaletează. Trăiesc în grupuri mici sau familii, în general un mascul și 3 - 5 femele cu puii lor (fig. 4).

Fig. 4. Familie de nutrie

Se hrănesc cu părțile succulente ale plantelor bogate în amidon și zahăr, dar sărace în celuloză și cu moluște, mai rar cu pești. Nutriile nu fac provizii de iarnă și nici nu-și câpțușesc cuibul, astfel că răspândirea lor în cadrul natural este dependentă de accesul la hrană.

Ca urmare a vânatului excesiv, această specie a scăzut numeric până la praguri alarmante, care au impus restricții severe privind recoltarea lor în cadrul natural. Dacă în anul 1900 se vânau în jur de un milion de exemplare pe an, după 30 de ani, numărul exemplarelor vâmate nu depășea 150.000 capete. Datorită acestei situații, pe lângă protejarea lor, s-au întreprins o serie de acțiuni în vederea creșterii acestora în captivitate. Primele încercări de creștere a nutriilor în captivitate au avut loc în Argentina, într-un sistem de canale de lângă Buenos Aires, la sfârșitul secolului al XIX-lea, cu rezultate spectaculoase.

După anul 1900, nutria a fost adusă în Europa, iar primele crescătorii s-au înființat în Franța, de unde apoi s-au răspândit în toate țările vecine. În România, nutria este semnalată pentru prima dată în anul 1924, cunoscând o dinamică de creștere maximă în perioada 1960 - 1975. Aria de răspândire a nutriei este în prezent foarte largă, pe lângă America de Sud o întâlnim în America de Nord, Europa, Asia și Africa, am putea spune, pe tot globul.

Caracterizarea biomorfologică a nutriei

Animal rozător semiacvatic, îi place apa, dar nu iubește umezeala, îi place soarele, dar nu suportă temperaturile ridicate și lumina puternică, îi place căldura, dar suportă foarte bine și temperaturile scăzute (8 - 10°C) dacă adăpostul este uscat. În libertate, nutria își petrece cea mai mare parte a timpului în apă, ceea ce a făcut ca în timp să dobândească și unele particularități specifice vieții semiacvatice.

Animal de talie mare, raportat la celelalte animale de blană ierbivore, are un corp de formă relativ cilindrică, cu o lungime cuprinsă între 50 și 80 cm și un perimetru toracic de 40 - 60 cm, valorile fiind dependente de vârstă, sex, individ și condițiile de hrănire și întreținere de care a beneficiat (fig. 5).

Capul este relativ mare, cu o lungime de 11 - 13 cm, greoi, cu fruntea lată, cu botul bont, cu urechi mici și rotunjite. Ochii sunt mici, dispuși lateral și alungiți, cu pupila turtită lateral în timpul zilei, lăsând ca lumina să pătrundă în cantități reduse. Seara și dimineața, forma acesteia este rotundă. Pleoapele acoperă bine ochiul și au o culoare asemănătoare cu a urechilor. Orificiile nazale, dispuse pe marginile laterale ale botului, sunt în general fine și ușor alungite.

De menționat că urechile sunt prevăzute cu un smoc de peri lungi de 1,5 - 2 cm, dispus în conchia auriculară, care ajută la scurgerea rapidă a apei. De asemenea, conductul auricular este prevăzut cu membrane speciale, acționate de mușchi, care permit închiderea acestuia atunci când animalul se scufundă în apă. Asemănător cu particularitățile urechilor, nutriile au la nivelul orificiilor nazale membrane care, acționate de mușchi, se închid în timpul înotului sub apă. Buza superioară este despătată în două jumătăți simetrice, lăsând la vedere incisivii bine dezvoltăți, convecși și de culoare portocalie.

Buza inferioară este mai puțin dezvoltată și nu acoperă în întregime incisivii inferiori. La nivelul orificiului bucal sunt prezente mustățile, formate din fire de păr lungi și dese, de culoare albă sau neagră, al căror rol este senzitiv.

Cavitatea bucală este flancată de regiunea obrazilor, bine dezvoltată, care datorită unor duplicături ale comisurilor bucale o închid, lăsând liberi doar incisivii, particularitate care permite nutriei să se hrănescă și în mediul submers.

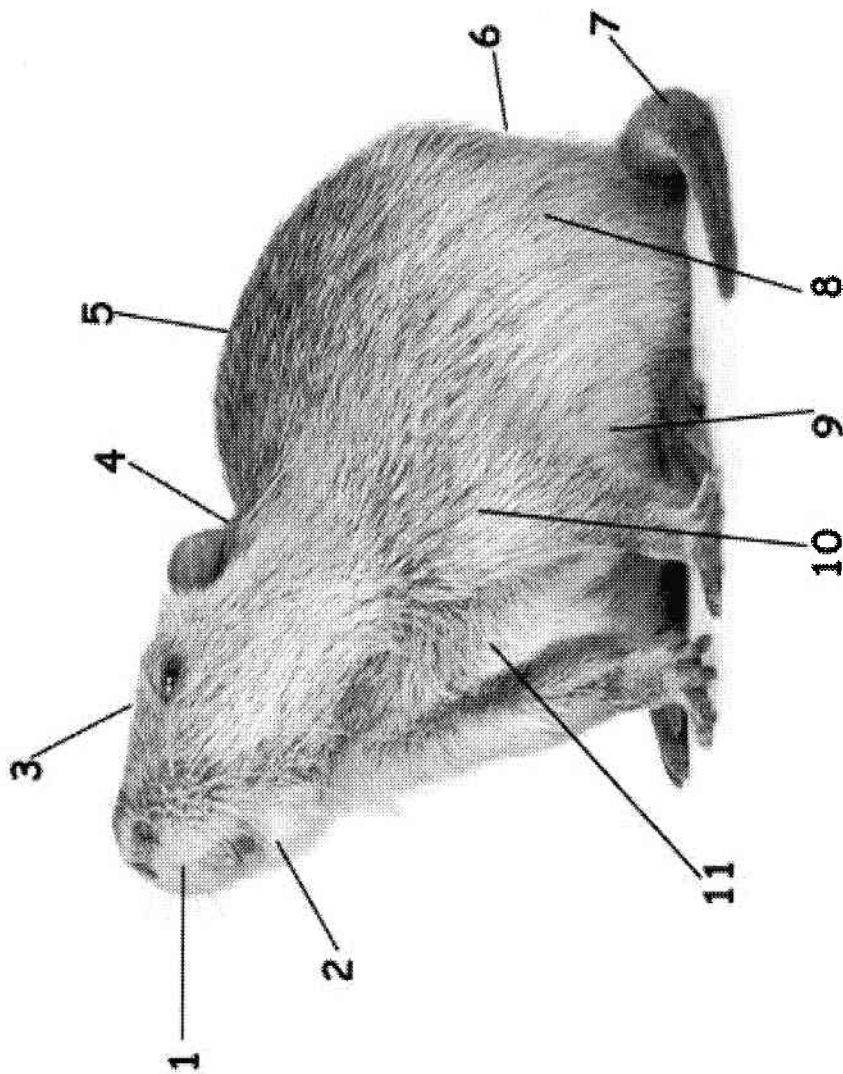

Fig. 5. Regiunile corporale la nutrie

1 - r. botului; 2 - r. maxilarului inferior; 3 - r. frunții; 4 - r. gâtului; 5 - r. spatelui; 6 - r. crupei; 7 - r. codală;
8 - r. șoldului; 9 - r. abdominală; 10 - r. spatei; 11 - r. pieptului

Incisivii, tipici speciei, sunt în general mari, curbați, bine evidențiați la exterior, foarte ascuțiți și de culoare portocalie. În cazul în care din varii motive se rup, incisivii se refac la mărimea normală în aproximativ 42 - 50 de zile.

Față de culoarea tipică portocalie a incisivilor, se mai pot întâlni și cazuri în care pe aceștia apar pete sau striățiuni de culoare neagră, care denotă apariția unor boli sau o stare de întreținere foarte slabă (fig. 6).

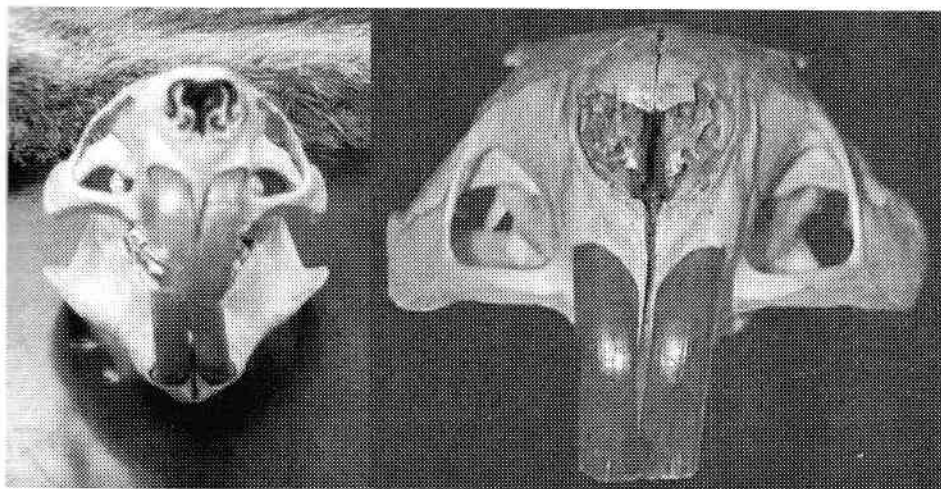

Fig. 6. Incisivi de nutrie

Gâtul este scurt și gros, ceea ce permite mișcări de lateralitate reduse, fapt pentru care nutria se întoarce cu tot corpul, pe undeva asemănător cu mișcările lupului.

Nutria are o coadă lungă, de formă conică, ce ajunge până la 30 - 40 cm, acoperită cu solzi de natură cornoasă și fire de păr, ceea ce-i dă un aspect mai puțin estetic, dar cu rol foarte important în stabilirea direcției la înot.

De regulă, masculii au cozile mai scurte și mai groase. Greutatea vie a nutriilor este cuprinsă între 6 și 10 kg, cu mențiunea că s-au întâlnit și exemplare care au ajuns până la 15 - 18 kg și chiar mai mult, în condiții de selecție și ameliorare corespunzătoare.

Membrele anterioare sunt scurte, prevăzute cu câte 5 degete terminate cu gheare puternice neretractile. Tălpile sunt lipsite de pilozitate. Degetele anterioare sunt mai mici, foarte mobile, care permit animalelor să le folosească asemănător cu mâinile omului. Ele sunt utilizate la alegerea și prinderea hranei, precum și la toaletarea blăniței.

Membrele posterioare sunt ceva mai lungi și mai puternice comparativ cu cele anterioare, prevăzute cu membrană interdigitală între primele 4 degete, ultimul deget fiind liber și servind la înot și scârpinat.

Se deplasează bine în apă, dar mai greu pe uscat și obișnuit elimină excrementele în apă (fig. 7).

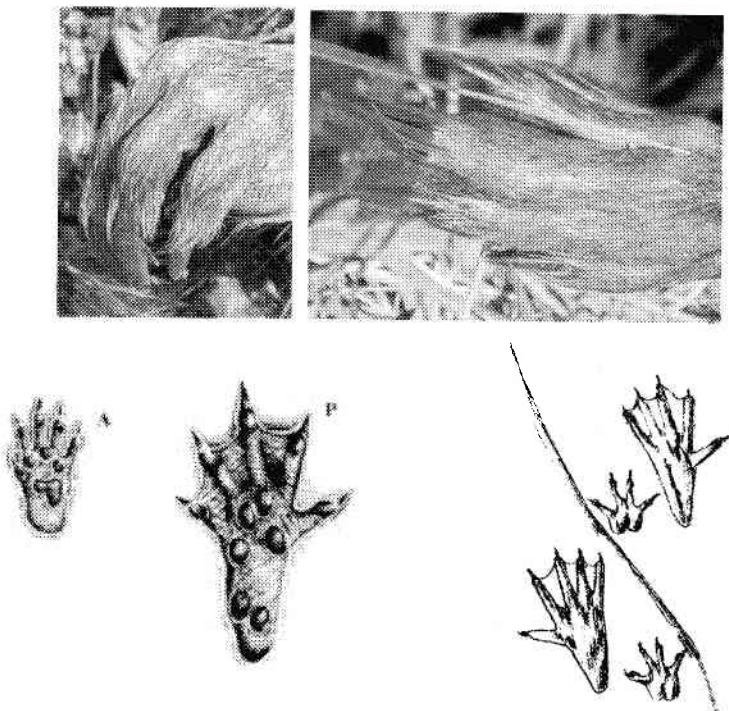

Fig. 7. Particularități ale membrilor

Nutria are 5 - 6 perechi de mamele, care sunt dispuse pe partea laterală a corpului, la o distanță de 5 - 6 cm de coloana vertebrală. Această dispunere a glandelor mamare reprezintă un factor de adaptare la regimul de viață acvatic și permite hrănirea puilor și în timpul înotului. Deși înotătoare foarte bună, nutria nu se orientează sub gheață, existând pericolul să moară din această cauză. În timpul înotului subacvatic, ochii rămân deschiși, închizându-se doar urechile, nările și gura.

Blana nutriei cuprinde în structura sa trei categorii de fire, și anume:

- **jarul** sau părul de direcție, care este cel mai lung și mai gros;
- **spicul**, cu dimensiuni intermediare;
- **puful**, cel mai scurt și mai subțire.

Părul la nutrie este mai des în regiunea abdominală și ceva mai rar pe partea dorsală. Asemănător celorlalte animale tropicale și subtropicale, nutria se poate înmulți pe tot parcursul anului, începând cu vârsta de 6 - 8 luni, când atinge maturitatea reproductivă, și până la 8 - 10 ani.

Sub raport fiziologic, putem menționa temperatura normală, care la nutrie este de 38°C, frecvența respiratorie de 43 respirații pe minut și 160 - 180 pulsații cardiace pe minut.

Animale foarte curioase, nutriile cercetează cu mare atenție orice schimbare în cușcă sau în mediul înconjurător, fiind în același timp foarte sensibile la zgomote, acestea putând provoca avorturi, disconfort și chiar pierderi de efectiv. Dimorfismul sexual este destul de redus, aspect ce îngreunează departajarea celor două sexe (fig. 8).

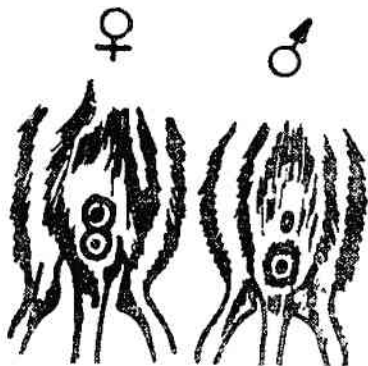

Fig. 8. Determinarea sexului la nutrie

La mascul, testiculele sunt lipsite de scrot, ele fiind dispuse în spațiul inghinal, care este foarte larg. Această particularitate permite animalului să fie atât enorhid, cât și exorhid.

Dintre simțuri, cele mai dezvoltate sunt auzul și mirosul și ceva mai slab văzul și simțul tactil, cu mențiunea că eficiența acestora este mai mare pe durata nopții, comparativ cu ziua, mai bună în apă, comparativ cu uscatul.

Nutria își manifestă nemulțumirea prin clipire exagerată, iar în stările de frică, furie și foame, prin sunete ce se aseamănă cu scâncetul copilului. În caz de manipulare brutală, nutria are tendința de a scrâșni din dinți, este agitată și în disconfort total.

O atenție deosebită trebuie acordată manipulării nutriei pentru a evita eventualele accidente. În momentul prinderii nutriei, trebuie să fim foarte atenți ca această operație să se facă la nivelul cozii.

De asemenea, nu se va smuci brusc, deoarece există riscul de luxație la nivelul vertebrelor. Dacă exemplarele sunt foarte retive, se vor folosi clești speciali de contenție sau cutii de contenție, care evită eventualele pericole.

Nutria se obișnuiește ușor cu omul, devenind prietenoasă, dar este important ca în relația cu ea să fim calmi, să nu ridicăm tonul și să nu facem mișcări dezordonate în momentul în care ne apropiem de animal.

Abordarea și contenția

Abordarea și contenția nutriilor se face cu multă atenție, cu mult calm, pentru a nu le stresa, a evita mușcăturile, zgârieturile și, în același timp, pentru a nu răni animalul. Datorită incisivilor puternici, mușcătura nutriei este destul de gravă, putând duce uneori chiar la secționarea degetelor îngrijitorilor. De aceea, nutria, indiferent unde se află la un moment dat (în cușcă sau în padoc), pentru a putea fi contenționată, se prinde de coadă, fără smucituri, evitând posibilele accidente traumatice ale coloanei vertebrale. În același timp, animalul se zbate și se poate ușor accidenta.

Animalul, odată prins de coadă, se lasă puțin să înainteze și apoi se ridică de la sol, pentru a nu-i rupe ghearele cu care se agață de sol sau de plasa ușii. În continuare, animalul va fi sprijinit cu trenul anterior (membrele anterioare) pe un suport (masă, ladă, capacul cuștii etc.), trenul posterior fiind menținut suspendat în aer.

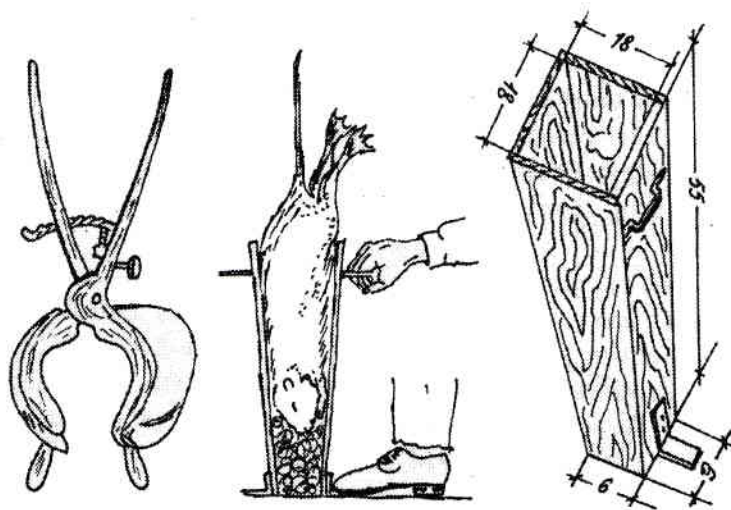

Fig. 9. Ustensile pentru contenționarea nutriei

O altă metodă se bazează pe sprijinirea animalului pe antebrațul îngrijitorului, cu mâna plasată până sub maxilarul animalului pe care-l imobilizează.

Conținția animalelor retive se poate efectua cu ajutorul unei scânduri care are la capăt un decupaj în formă de potcoavă sau cu ajutorul cleștelui de conținție (fig. 9).

Pentru examinarea animalului sau efectuarea diferitelor tratamente, individualizări, cântăriri, se pot utiliza lădițele de conținție sub formă de trunchi de piramidă, în care animalul se introduce cu capul în jos.

Pentru prinderea nutriilor evadate din cuștile de creștere, se pot folosi lădițe-capcane, în care nutriile își caută adăpost, sau plase rigide fixate la capătul unei prăjini, foarte asemănătoare cu minciogul utilizat în piscicultură (fig. 10).

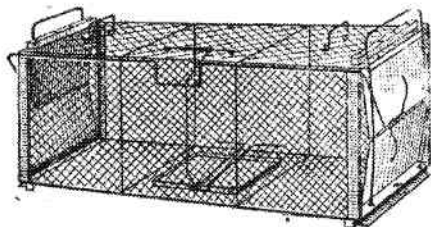

Fig. 10. Cușcă pentru prinderea nutriilor

Transportul acestei specii în interiorul crescătoriei se poate face în mână sau în cuști portabile, destinate acestui scop.

Individualizarea nutriilor

Dacă în cazul creșterii nutriilor în gospodăriile populației, urmare a numărului redus de exemplare, individualizarea prezintă o importanță mai redusă, nu același lucru se întâmplă în cazul în care numărul produșilor este ridicat, deoarece departajarea între indivizi se face foarte greu.

Din acest considerent, individualizarea reprezintă o etapă foarte importantă în tehnologia de exploatare, selecție și potrivire a perechilor.

Pentru marcarea nutriilor s-au utilizat mai multe sisteme, dintre care unele s-au renunțat la scurt timp după aplicare, datorită ineficienței lor, iar altele se folosesc în prezent cu deosebit succes.

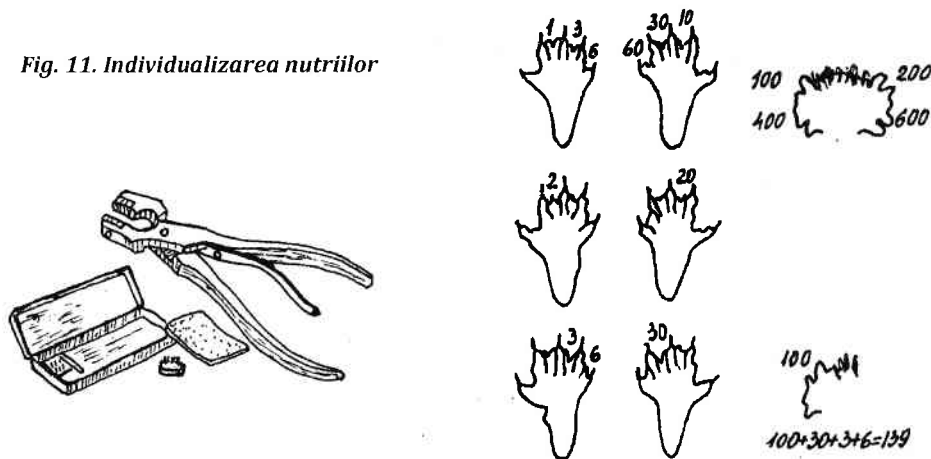
Dintre metodele de marcarea mai des utilizate la această specie, putem aminti următoarele:

- aplicarea de crotalii din metal, material plastic etc.;
- cauterizarea sau criomarcarea la urechi sau la nivelul membranelor interdigitale;
- tatuarea, creșterea și perforarea membranei interdigitale;
- aplicarea unor inele metalice la membrele posterioare.

Dintre aceste metode, mai frecvent se practică tatuarea și aplicarea de inele metalice la nivelul membrului.

Tatuarea numerelor la nivelul membranelor interdigitale se efectuează cu ajutorul unui clește prevăzut cu lăcașuri în care se introduc ace de oțel ce vor perfora țesutul dintre degete (fig. 11).

Fig. 11. Individualizarea nutrilor

Tatuarea se execută imediat după înțărare sau la maximum două săptămâni după aceasta. Cifrele se tatuează întotdeauna pe fața superioară a labei și se citesc de la stânga la dreapta, animalul fiind așezat cu spatele către cel care execută citirea.

Dacă după tatuare se produc ușoare hemoragii, se tamponează bine și insistent pielea până la oprirea completă a hemoragiei și numai după aceea este posibilă aplicarea tușului.

Suprafața pe care s-a imprimat numărul și pe care s-a aplicat tușul, nu va fi niciodată frecată între degete, ci doar presată ușor, pentru a nu se întinde tușul sub piele și a nu denatura numărul înscris. Cleștele de tatuaj trebuie să aibă lățimea mai redusă comparativ cu membrana interdigitală, pentru a evita strivirea falangelor.

Marcarea prin creștături la nivelul urechilor sau a membranelor interdigitale este mai greu de interpretat, aceasta făcându-se cu o cheie specială.

Aplicarea unui inel de aluminiu deasupra articulației labei membrului posterior este o metodă de individualizare tot mai des utilizată.